

895.9114

น172ค

ฉ.04

คำฉันท์บทประพันธ์
กล่อมพระเศ้าวาทนช่อดนตรี

วิจิตรวิจิตรวิจิตรวิจิตรวิจิตรวิจิตรวิจิตรวิจิตร

516906

คำฉันท์ กุศดิสังเวช กถ่อม

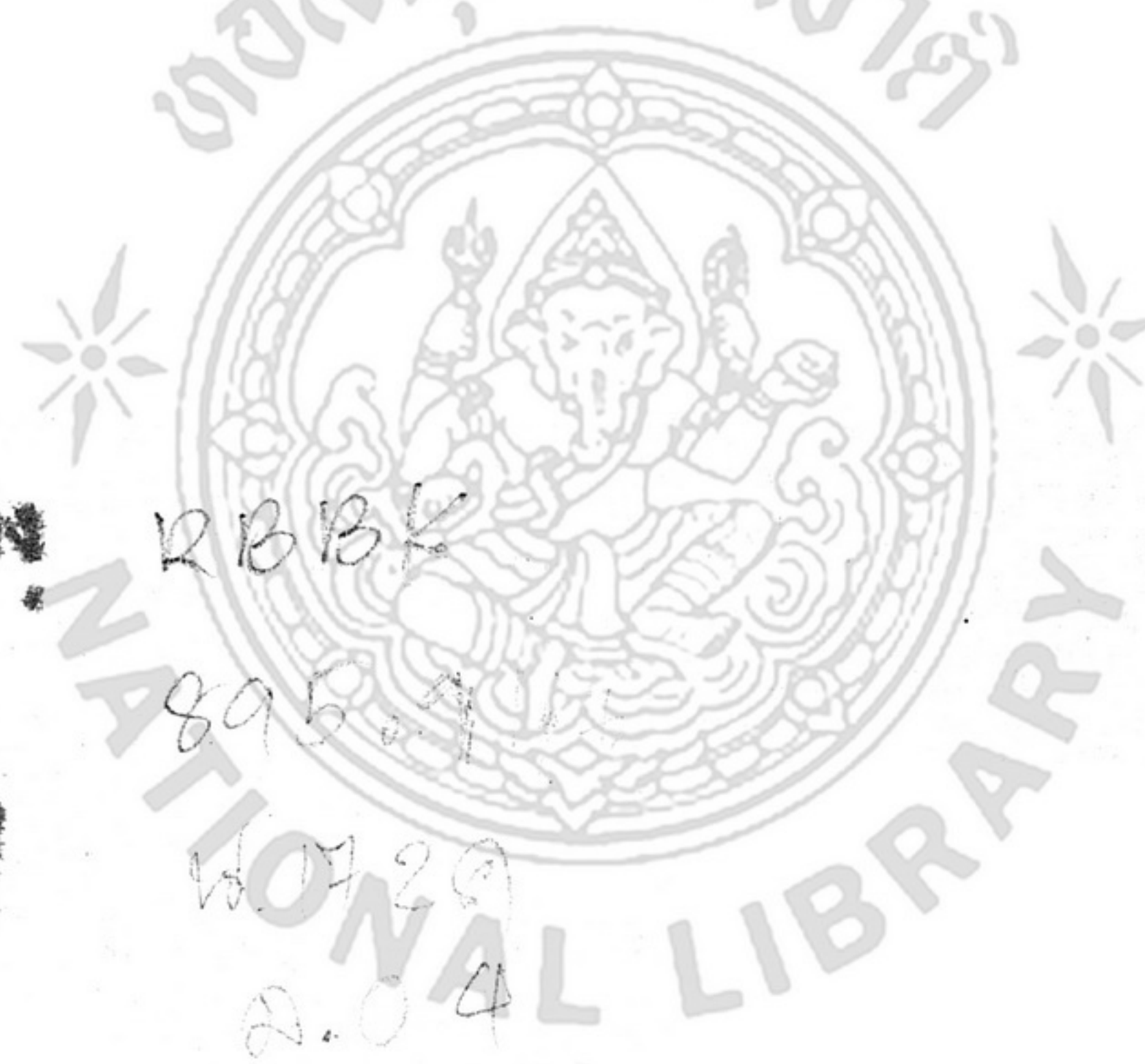
แล กาพย์ขับไม้ บำเรอ

พระเศวต คุชเตชนัตถก ฯ

พุทธศักราช ๒๔๗๐

(พิมพ์ โรงพิมพ์หนังสือพิมพ์ไทย)

จดหมายเหตุแห่งชาติ

เลขห้อง

RB BK

895.91

เลขหมู่

พ. 1729

2.04

เลขทะเบียน

NATIONAL LIBRARY OF THAILAND

31111012521470 rbbk

คำฉันท์ คุชชีสังเวช กุลอม

แล กาพย์ขับไม้ บำเรอ

พระเศวต คุชเคชนันติลก ฯ

ใน งาม พระราช พิธี สัมโภช

ชั้น รวง โรงใน

ณ พระ ราชวัง คุชิต

ณ วัน อังคาร ที่ ๑๕ เดือน พุศที่ ๑๖

พฤศจิกายน พุทธศก ๒๔๗๐

เล่มนี้

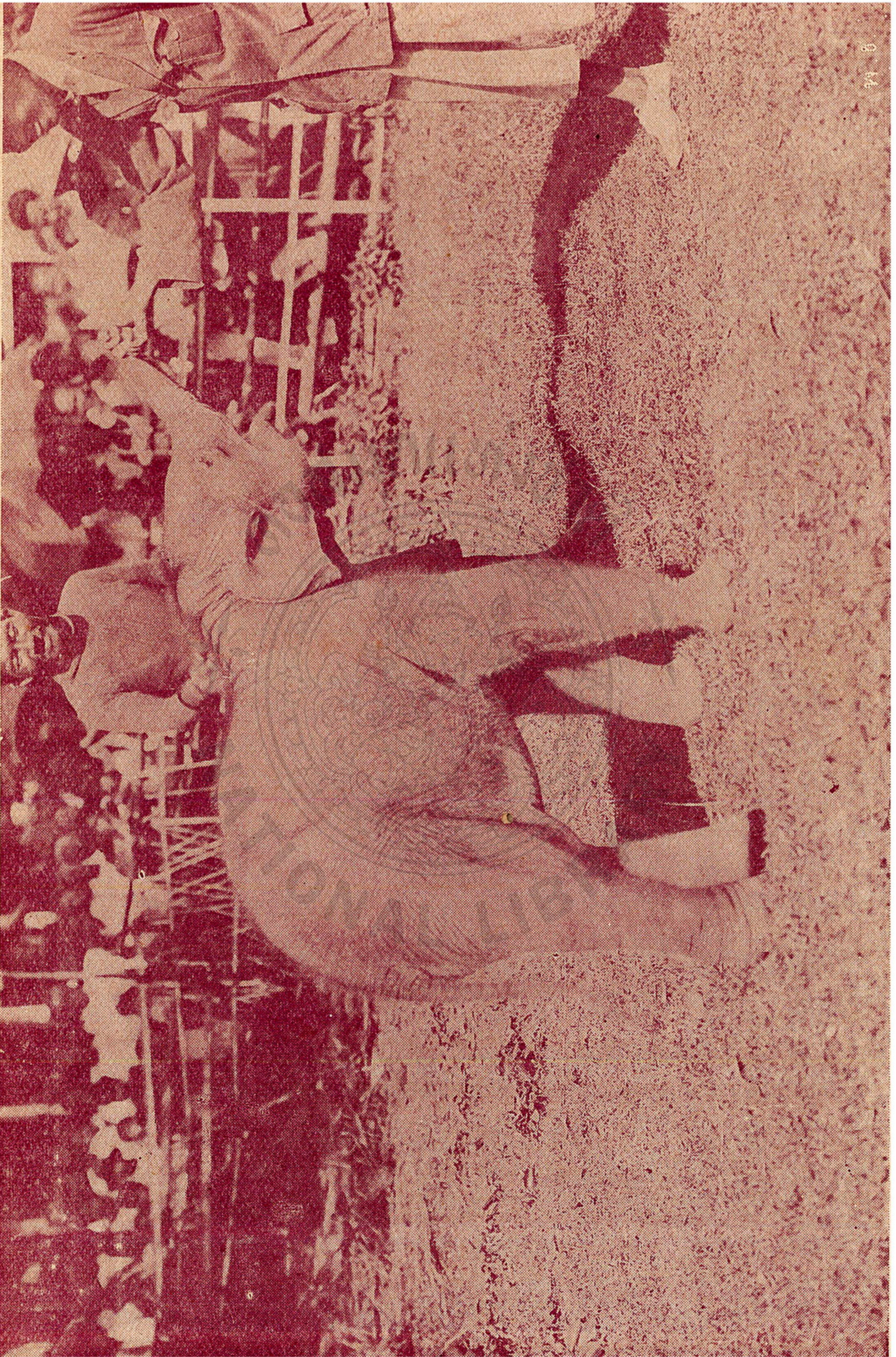
ทรง พระ กรุณา โปรดเกล้า ฯ

พระ ราชทาน เปน ที่ รลึก

๗

สารบาณ รูป

รูป พระเศวตคชเศษณํ ดิลก ๗

หน้า คณ

ชบวรแห่งพระเศวตคชเศษณํ ดิลก ๗ จากไพร

เข้านครเชียงใหม่

,, ๑

พระเศวตคชเศษณํ ดิลก ๗ มาในชบวรแห่งเข้า

นครเชียงใหม่

,, ๒

พระเศวตคชเศษณํ ดิลก ๗ กับ พงดา มาดา

,, ๔

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทอด พระเนตร

พระเศวตคชเศษณํ ดิลก ๗ ณ ดอยสุเทพ ,,

๖

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทอด พระเนตร

พระเศวตคชเศษณํ ดิลก ๗ ณ ดอยสุเทพ ,,

๘

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทอด พระเนตร

พระเศวตคชเศษณํ ดิลก ๗ ณ ดอยสุเทพ ,,

๑๐

สมเด็จพระบรมราชินี ทอด พระเนตร

พระเศวตคชเศษณํ ดิลก ๗ ณ ดอยสุเทพ ,,

๑๒

สมเด็จพระบรมราชินี ทอดพระเนตร .

พระเศวตคชเศษณํ ดิลก ๗ ณ ดอยสุเทพ ,,

๑๔

สมเด็จพระบรมราชินี ทอด พระเนตร

พระเศวตคชเดชน์ ดิลก ฯ ณดอยสุเทพ หน้า ๑๖

ขบวรแห่งพระเศวตคชเดชน์ ดิลก ฯ เข้าโรงส้มโกช

ณนครเชียงใหม่ ,, ๑๘

ขบวรแห่งพระเศวตคชเดชน์ ดิลก ฯ เข้าโรงส้มโกช

ณนครเชียงใหม่ ,, ๒๐

พระเศวตคชเดชน์ ดิลก ฯ เนาในโรงกับพังดามาคา

ณนครเชียงใหม่ ,, ๒๒

นางระบำไทพ่ายพพอนถววยตังวารส้มโกช

พระเศวตคชเดชน์ ดิลก ฯ ณนครเชียงใหม่ ,, ๒๔

พระเศวตคชเดชน์ ดิลก ฯ กัดบไปเนาณดอยสุเทพ ,, ๒๖

พระเศวตคชเดชน์ ดิลก ฯ กับพังดามาคาไปเนา

ณดอยสุเทพ ,, ๒๘

ราชทินนาม ช่างพลายสำคัญเชือกมรก

โนแผ่นดิน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก

พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

สมเด็จพระโกษรวาง

ณวันพุธ ที่ ๑๖ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๔๗๐

ศาสตราจารย์ ดร. ประจักษ์ คุ้มภัย

ผู้พิมพ์

บริษัท อสมท จำกัด (มหาชน) กรุงเทพมหานคร

ศูนย์บริการข้อมูลข่าวสาร

กระทรวงศึกษาธิการ

๒๕๒๕ กรุงเทพฯ โทร. ๒๕๒๕ ๒๕๒๕

๑ พระเจ้าวชิรศรเดชะนันทิกล ๒ พระเจ้าวิชัยมงคล
 เทวอักษิณิรุฒสุบรรณ ๓ กามินิเทศวิธานเทววิชัย
 ๔ วิชัยมงคลบุษกรโกมล ๕ นพนาถนาถนาถนาถ
 ๖ เทวอักษิณิรุฒนันทิกล ๗ วิชัยมงคลบุษกรโกมล
 ๘ พระเจ้าวชิรศรเดชะนันทิกล ๙ พระเจ้าวิชัยมงคล
 ๑๐ พระเจ้าวชิรศรเดชะนันทิกล ๑๑ พระเจ้าวิชัยมงคล
 ๑๒ พระเจ้าวชิรศรเดชะนันทิกล ๑๓ พระเจ้าวิชัยมงคล
 ๑๔ พระเจ้าวชิรศรเดชะนันทิกล ๑๕ พระเจ้าวิชัยมงคล
 ๑๖ พระเจ้าวชิรศรเดชะนันทิกล ๑๗ พระเจ้าวิชัยมงคล
 ๑๘ พระเจ้าวชิรศรเดชะนันทิกล ๑๙ พระเจ้าวิชัยมงคล
 ๒๐ พระเจ้าวชิรศรเดชะนันทิกล ๒๑ พระเจ้าวิชัยมงคล

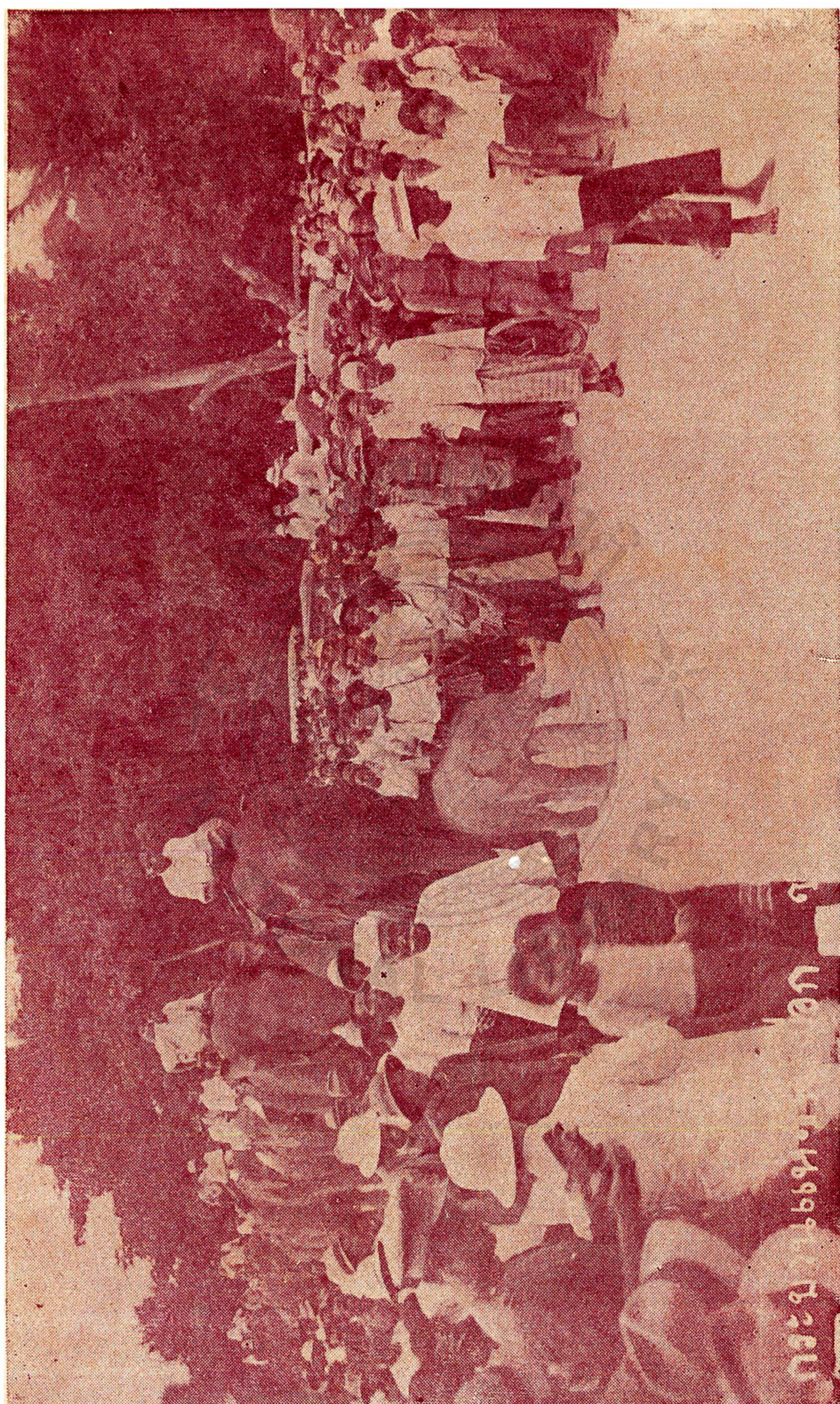

สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี
พระยศในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ

จากพระตำหนักนครเชียงใหม่

คำฉันท์ ดุษดิสังเวย กล่อมพระเคราะห์คชเคชน์ คิลก ฯ

โคตงสุภาพ

๕ กรมพระนราธิป ฯ ข้า บาทะบงศ์
๖ พึ่งพระปกเกล้าทรง ชุบเลี้ยง
วังสรรพทนต์มิ่ง คฤศษ ะดีเอ
กล่อมเคราะห์คชเคชน์เพ่งพากย์ โพนไฟอนธดา ขอเดชะฯ

ลา ๑ ขอพร

เบิกคุชดี ประณาม นมัสตุมนตร์

กาพย์ ฌบง

๑๖ ธรรมขวัญ ชัดหัด นมัสกร ไตรเพชรไตรพร
ไตรพิช พิศิษฐ์รูป สรไณย์ ฯ
๑ บังคม บรมะเทพ บิดระไท มหัทธศักดิ์ พัทธษไมท
สุปถัมภ์ พุทธคำฉันท์ ชาติสยาม ฯ

๑๐ เดชะ กตัญญู ชงาม ชุบชวนัน เนดาตาม
คิตกะพากย กวนพนช ฉนทเฉดย ฯ

(เอือน)

๑๑ มิ่งมหัสวี ดุชดี สังเวช กด้อมกเรน ทเือกเมย
ไพเราะหะ ดำน้า บำเรอ ฯ (ไม่บ่าวคังช)

เบ็กตุษตี สังเวช วิษณุมนตร์

๑๒ อภิวาท กมดาสัน กระไดเดอ หลั่งหงส์ ทรงเมฆอ
ยุกติธรรม ทำนุก ปลุกดี ฯ

๑๓ วนทนา วาสุเทพ ะจักร ดีกร กระวี
ศราทวูช ทรงครุฑ ยุทธชาญ ฯ

๑๔ น้อมประณม พระสยาม ภวญาณ เถลิงอุศุภ ะนนทิการ
สังวาท อรุณทร บันจันทร ฯ

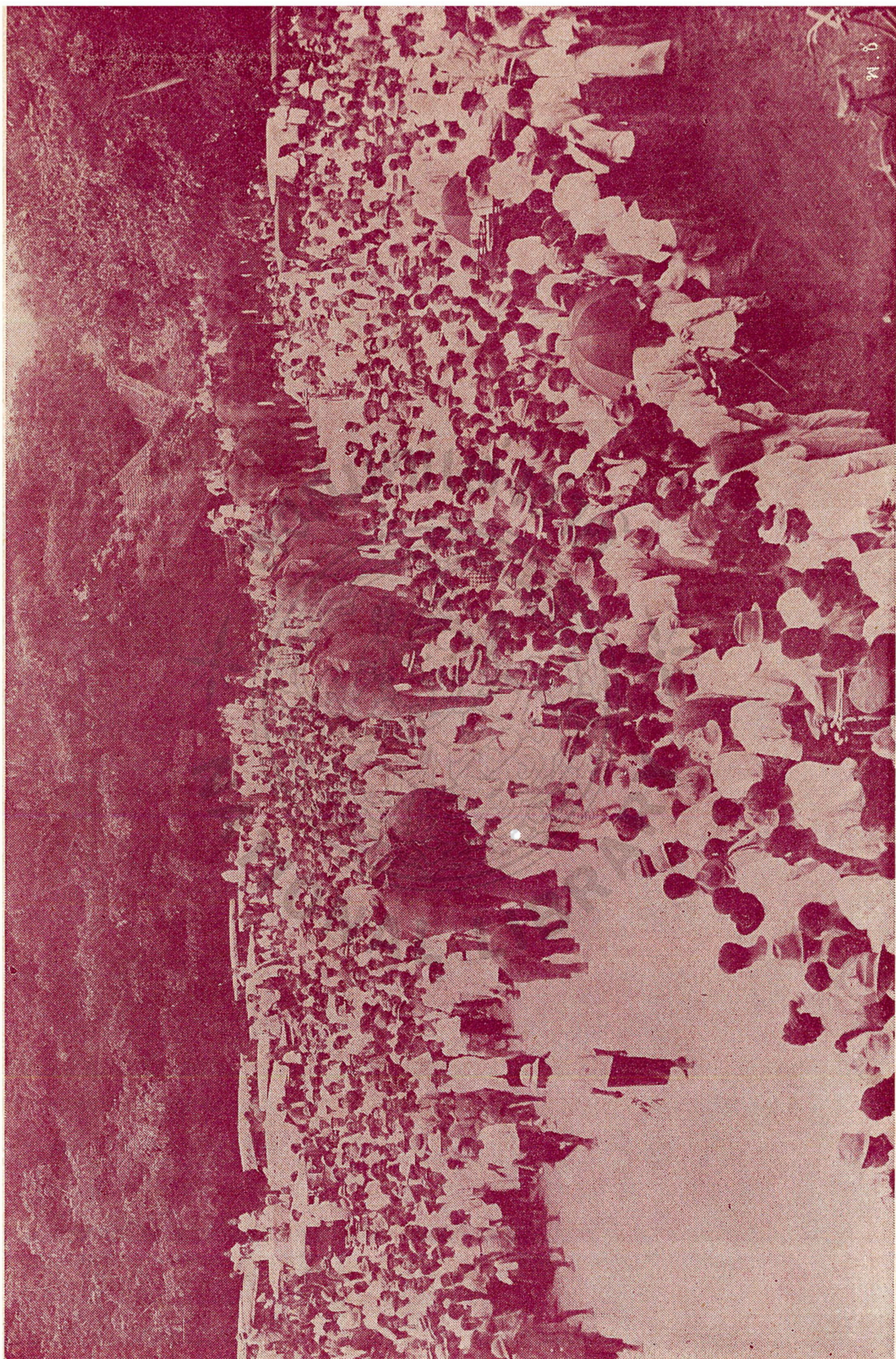
๑๕ พนมนักษ อคะเนศ บังคด ดีอมร ะรังสรรค์
ดีพงค์ ดีบพงค์ ดำไวย ฯ

๑๖ อภิวันทน เทวะกรรม กรรดิไภย พิฆเน ศวรรคณัย
จอมไศ ละไภธาส ศุติศวร ฯ

พระเสวตคชเตชน คิลก ๙ มาในขบวรแห่ง
เขานครเขียงใหม่

คำฉันท์ ถอดม พระ เค่วต คชเดชน ดิดก ฯ

๓

๑ คักคัลลทอ อททเทต เซตชวณ ดุชดา ทรควร
รปชวณ อญเชญ เหริดต ฯ

๑ มาดก ราชพิช มงคต สัมโภช พารณ
เผอกณ คุมหา บารม ฯ

๑ ขนระวาง พางราช ประเพณ ชิตตยคชา ชารศรี
อญทชเยศ เนตมพยุห บรพา ฯ

๑ พระเค่วต คชเดชน ดิดกัลลา ปนาถม สมนยา
ถัมมหา มฤคะพาหิ สยามินทร ฯ

๑ พระปก เกด้าเจ้า บัตถวินทร สันตติคักกิต จกรินทร
สัปปมา ชราช เถตงกรุง ฯ

๑ รัตนโก สันทรถนอง ปรองปรุง เกาศโด บายผดุง
แผ่นดิน ถวีสถวีสถิต วฒะนา ฯ

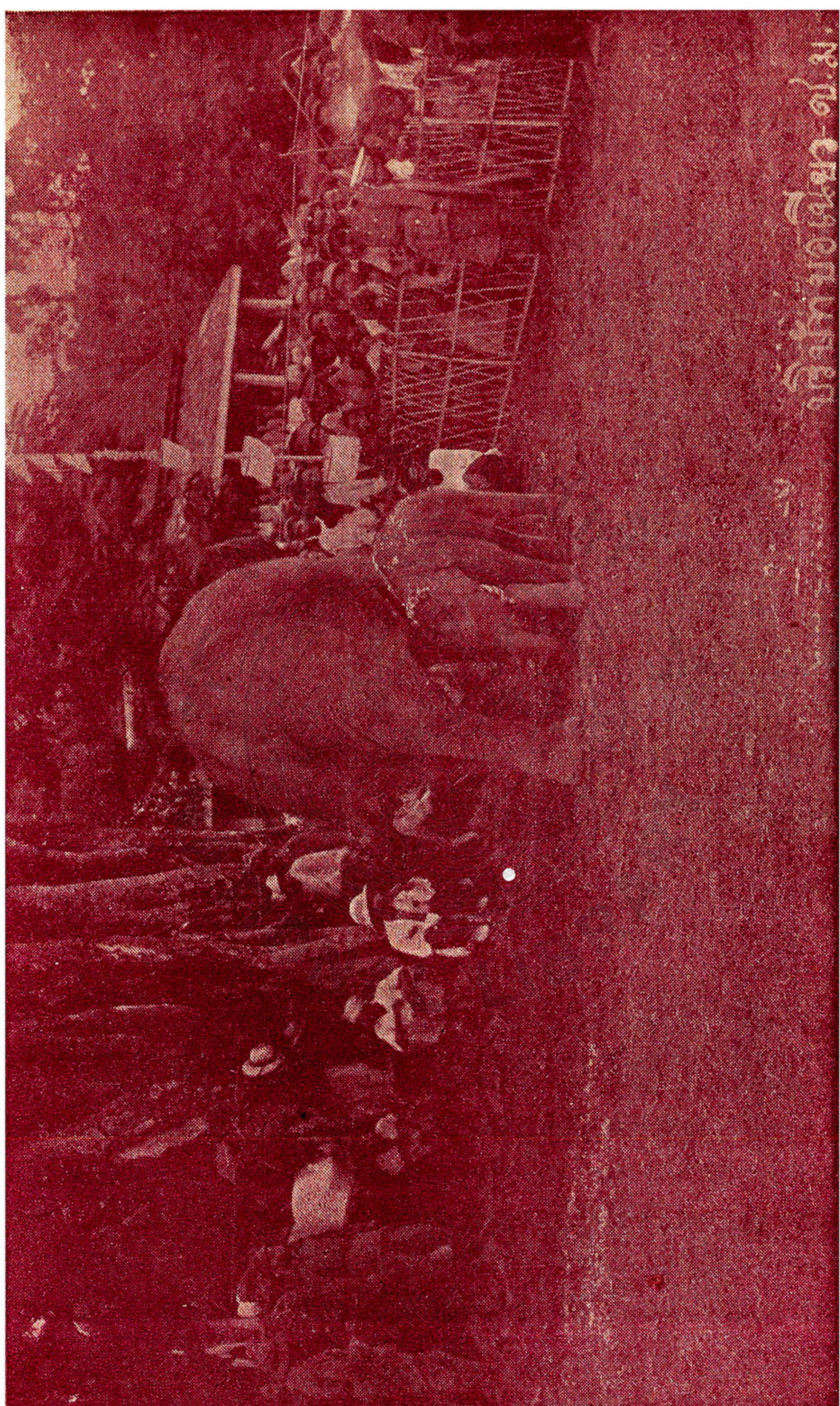
๑ ไกวัลย์ ประสังสันต์ จรณญา วิญญู บุษา
เชอถอ นบถอ ถอตเวง ฯ

๑ ทงรก ทงภก คเกรง เคชอดุด ยบุญเพรง
สรางถัม สัมคักกิต จกร ฯ

- ๑ เทพะไท้ ในจัก ระราศี อาทิตย วัระอุษณ
 สัตต ปรมะโพท ชิตมการ ๗
- ๑ นิมิตรถวาย พลายเควต ศุณทาด เปนทิพ ะยพญาณ
 บุญญวันต์ ขวัญโลก โนลกเนตม ๗
- ๑ สยามะเฒ่า กวาท่า ด้านเรม ปรต ทวเฒ่า
 เห็นเหตุ ได้เควต วรรณภงค ๗
- ๑ เณตมภู คุซน บุญยง ศุภะนิมิตร พิศวง
 เฒ่าอนองค อตศย มหัยะกา ๗
- ๑ พระจอม เกตาจอม เมธา พอเถตง ถวถยา
 ภิชก ได้เอก หตถน ๗
- ๑ เฒ่ากพมต รัตนก รัตนคร เณตมฐี พพมณ พ
 สัตต ปรมะโพท ศุณทาด ๗
- ๑ พระจุต ะจอมเกต่า เซาวันฉาน ชนกะนาถ นฤบาท
 สอนองค ตำรง มไหศวรรย ๗
- ๑ ได้ช้าง ค่างเควต วรรณ ในฉน้า สำนัญ
 แกรว ชากษก สมนัญ ๗

Elephant in the field

1890-1891

คำฉันท์ ถอดอม พระเศวต คชเดชน์ ดิลก ฯ

๕

๑ บ้านเมือง รุ่งเรือง เปื้องคุณ ทิฆมราช จรัสกร
ไพโรฟ้า สวามิภักดิ์ ประจักษ์ใจ ฯ

๑ พรหมกันเฒ่ามถวด ยากิไชย ส้มแดง จอมสมัย
บิษมะหา ราชเจ้า เนาเด่นอ ฯ

๑ ไชยเดช อภิเชก คักเดอ บุญพเชษฐ พเอิญเจอ
มาตงค์ พงศ์เผือก ส้มพร ฯ

๑ คามะโป ฎกปทุม ะกฤษร เกิดใหม่ ใน นคร
เชียงใหม่ ไถ่ประวัติ มหัจจรวรย์ ฯ

๑ สรวมเสพน เทพะทวย อวยขวัญ รับสั่ง เวชอัน
เจ้าชีวิต ประสิทธิ์ บวงสรวง ฯ

๑ กลุ่มสัคน์ ทณททป จันทน์จวง กระยาโกช พลับวง
บำเรอ สุรี ปรีดา ฯ

๑ ทิพะยา ทรณอม จอมประสา ธิปกปก บินฉะมา
มั่งไห่ ได้อุดม ส้มฤดี ฯ

๑ จิระราช สวัสดิเปรม เกษมศรัร์ พรหมบรม ราชัน
ราชประยูร พุณศันต หารรษา ฯ

๑ เกรณา มาตย์ราช เถะกา สมนะ พรหมณา
ไฟรฟ้า ผาตุก ทุกกาย ๗

๑ เกษตรกิจ พณิษะภูมึ พุมฟาย วดาหก ตกปวาย
ตอังกาม ยามนิยม ผัดมสัน ๗

๑ เอ็กอชก คักษา น้าชิน โดตถัดน แตนดิน
ไฟริน นอกใน กษัยสวร ๗

๑ เซญชนุม คัมลการ ดัมภกรณ พดะวา สถาวร
สุมพร สุมมาท ยาจยุด ๗
(เอือน).

๑ เนตมกรง จรุงณอม จอมคน สุมราช ะพาหน
มกต ะหัดดี ศัรสมัย ๗

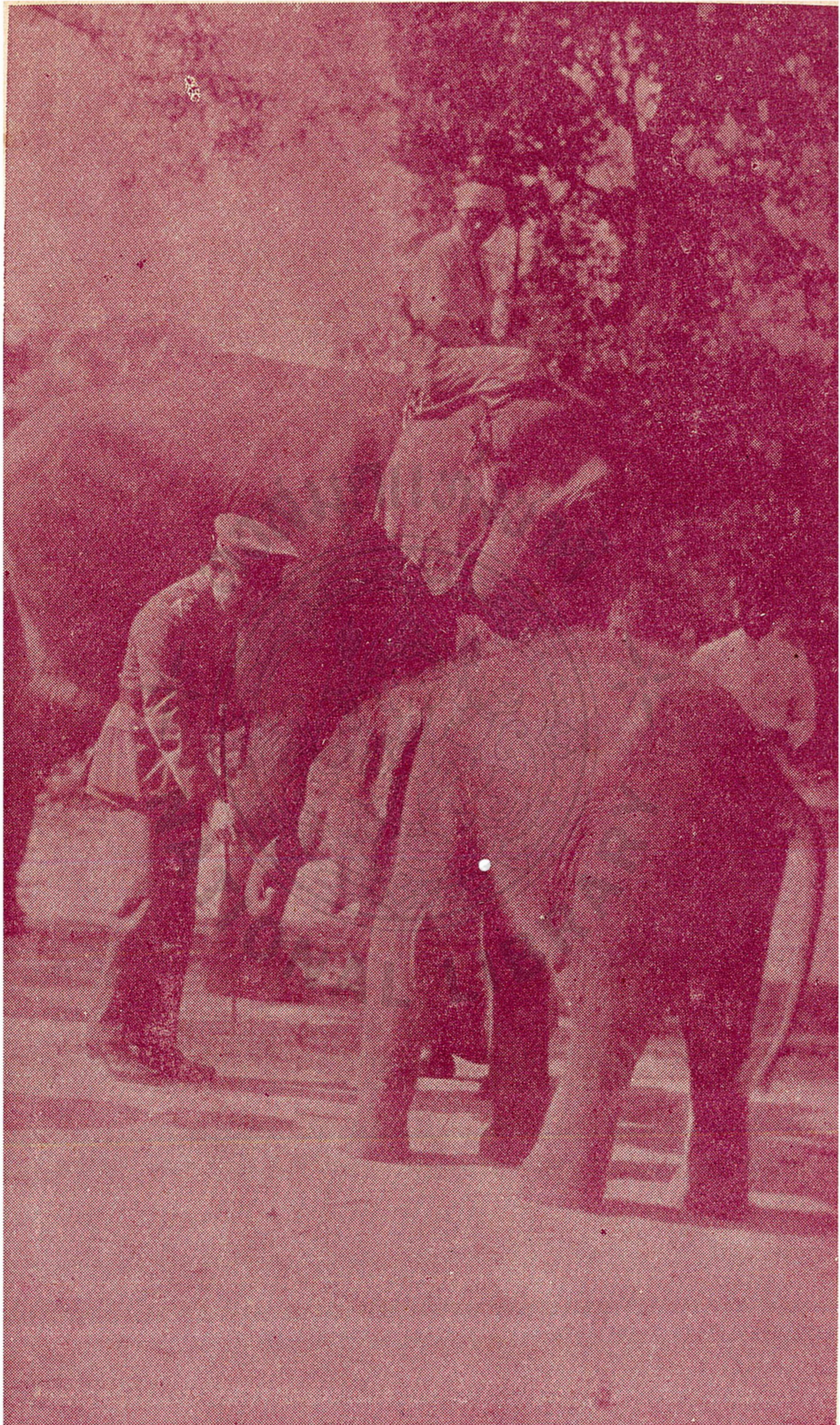
ดา ๒ ดาไฟร

วสันตดิถีกณันท์

๑ อ้าพอ จะมื่อ อุนะนิราศ ทูระชาต ติฏุมไย
เมืองฝาง ฉะมางค ทุมะไธว วิประโยค หริยวนหา ๗

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงพระกรุณา
พระเสด็จฯ เสด็จฯ ทรงพระกรุณา
พระเสด็จฯ เสด็จฯ ทรงพระกรุณา

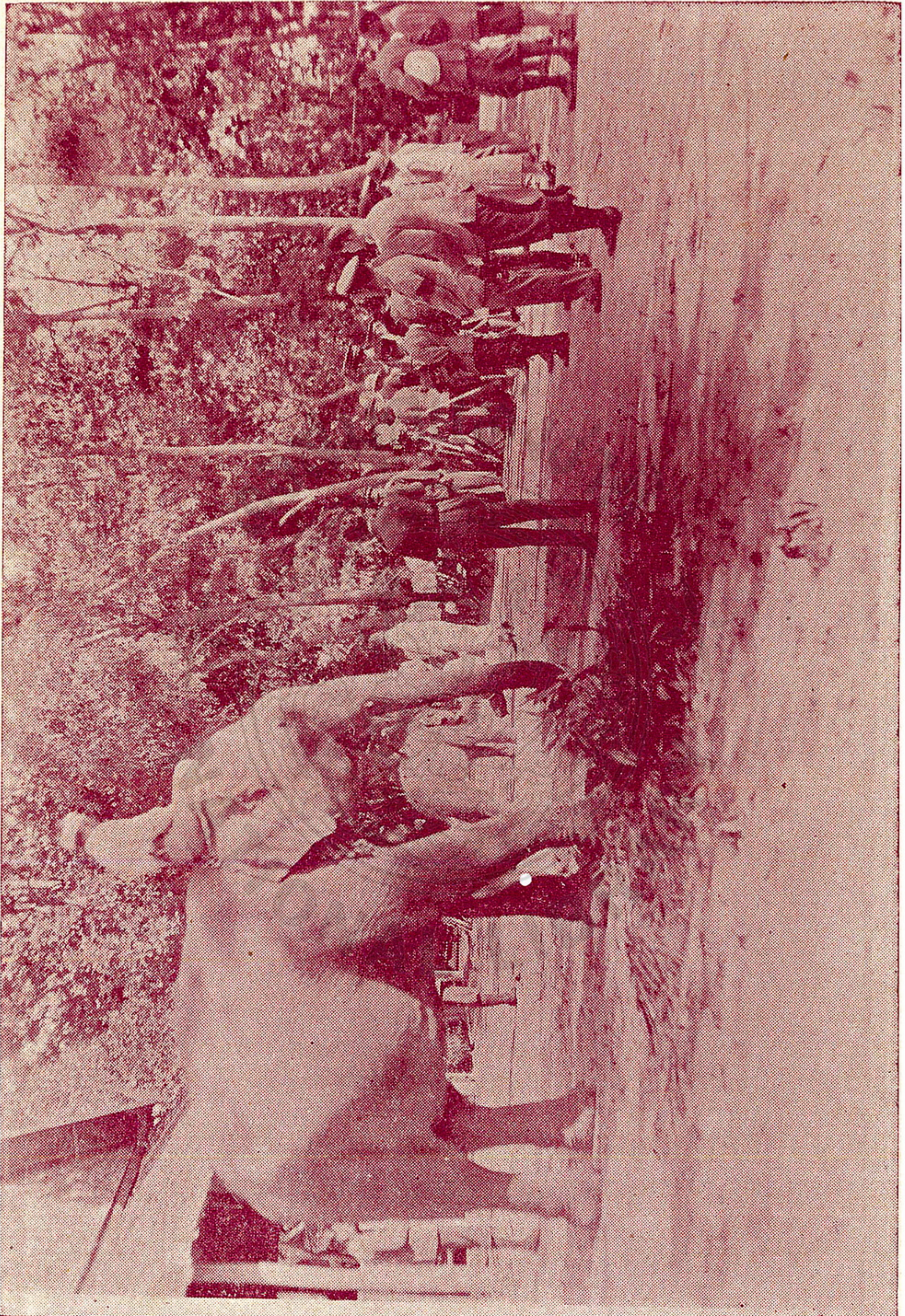

- ๑ ต้าวคอย ลู่เทพ ผนวระราฐ์ ภิรดาษ วนาวา
หน้ายเขา กเเนา นกระฐา หน่งวณ หรีควร โหย ๗
- ๑ อ้าพ่อ จะท้อ ทุมนะโย ผิวไกต บิตรโตย
มิตญาต์ ประดาต กมตะโรย ชณะมา ตุมานอม ๗
- ๑ น้าพ่อ รยอ กิตะนัทคณ บวิษท หรีหัยอนยคม
ดากไม้ แะไซ้ กิจะพนอม ชณะเตบ กำเรบไฉน ๗
- ๑ อ้าพ่อ นิหน่อ อคะนิดาร นญมาน ล่ท้านโย
คูปญ พระอุน คีระพิชัย นครา ล่ยาเมนทร ๗
- ๑ ล่มชาคิ ชยาล์ ะนักษัตร ลีรวิช ชบัตเกวณทร
เจดิมเมือง ประเทอง ยคัะคเชน ทระศักก พระจาร ๗
- ๑ น้าปดิม แะดิม ดะระถถาน บริพาร พนาถ
บุญเดส มเกด กุตะกะร อวะชาคิ ฦกาจกาพ ๗
- ๑ อ้าพ่อ ตกอ กมตะกรุ่น บุพะบุญ ญบันดาต
นดองบัท พระชต ติยะวตาร ลีรรา ชะพาหน ๗
- ๑ องค์เอก ะราช ล่รณะนาถ พิระชาต เจดิมพด
โดกกด้า มิกด้า ยุระมะจญ จิระเกยรต ถเกงฉาน ๗

- ๑ ผองฝรัง หตะหวัง พระคุณะพั้ง พุฒิโพท ชิดมภาร
พั้งดำ นะนา มวคัะमार ดระพ้อ แตะบอเนียว ฯ
- ๑ เอยงเว ฌไฟร พยพะตก ปะวะฏุก ปะระทุมเดียง
เผือกมู ด้หมุ นักระเกยว ๗ จะกระแหถ่น จะถ่นโนน ฯ
- ๑ คินเต็น เพราะเห็น พิกตะกต กะอุมต ฌวไฟต
ยินขาว กัเจ้า นกระโอิน ๒ คชะนอย จะคอยถวาย ฯ
- ๑ คัมภพ พฤษภ ะณฐุมิ ๒ กระณิก ด้กาวพตาย
แรกคัก พระปก คีระนราชน ๑ อภิเชก ด้วเวียง ฯ
- ๑ อ้าพ้อ นิกอ พระชคะพ้าห์ ๒ บมินา จะห้วงเซียง
ห้วงไฟร แตะห้วง หินะด้เบียง ๑ บิดุเหต๋า ก้าเตาหลอน ฯ
- ๑ น้าปอง ด้นอง ยุคตะบง ๑ กชะพงค์ ชิรากร
คัมเกยรต คัดม กุดะกำชร ๑ พระด้ชา ทูรุมาร ฯ
- ๑ อ้าพ้อ พนอ นิชก้าเนต ๑ ด้ประเล่รัชฐู ๑ ด้ค้ำณ
บุญตบ ประสพ พระคุณะด้ ๑ อีสะเวค ด้ำเว็งชรรม ฯ
- ๑ อ้าพ้อ เกอะขอ ด้วนะเซ็ง ๑ ด้ตะเล็ง ๑ วนาด้ณท์
พรานไฟร นะใจ กชตะมัน ๑ จะพิฆาฏ เพราะมาทงา ฯ

คำฉันท์ ถอดอม พระเศวต คชเดชนันต์ ดิลก ๑

๑ เสร้อยราย กหาดาย หดะอำมหิต กณะคิด จะภักษา
หญ้านา มีหน้า ผดะสุชา รศะเพยน เนนย่นวง ๑

๑ ศัรพรม ะรักษ อสุรยก ษกุมาร พนาคับัง
ตมิงไพร รไว ณะประนัง พระพนัค บติณ ๑

๑ หวยธาร ดหาด ดัชระเกดอน คชะเถอน อายะอนพ
เทยวทอง หดะบอง คณะรท ทระเถน เกอะเชญดา ๑
(เออน)

๑ ไยหวด ราชวน จิตะเด่นห์ รัตเช นุกาทวา
นำหวด ราชวน จิตะสวา มภักกิต พระจักรินทร ๑

ฉา ๓ ชมเมือง

อินทรวเชยรณนท

๑๑ กรุงเทพฯ อมรวต ะนราช ะโกสินทร
แสนสุข สันนุกาญญ ญะเยย สวรรคเวียง ๑

๑ สอดमारค กมากด้าย ะนราช สดอนเวียง
ตงานตัก พดิกเพียง พิศะเพอ อเดอดยาม ๑

๑ รัตยา ส่องาเพื่อง	วิชฺเรง อรามวาม	
คนไขว้ กระไต่ตาม	บถะยาตร์ ประหัดดแด	ฯ
๑ ห้างร้าน ตระการพัค	ะตุจัต จะชายแ	
โรงเตยง และโรงแตร	กระจะทาง สด้างเรอง	ฯ
๑ โรงหนัง ตะคอนครน	ตตะพน หทัยเมือง	
โรงจักร ฤจักเปด็อง	พดงาร ส่มานส่มัย	ฯ
๑ เนียนหน้า กระด้าเรือ	ชตะเมือ เต่มอใจ	
เรอยนตร์ แดะกตไฟ	จระร่าย หรีพายแจว	ฯ
๑ บรมราช นิเวศน์มน	ทระกต พิมานแพรว	
วังสวณ ดุสิตแนว	นฤมิตร ดุสิตสรวง	ฯ
๑ แล่นยา ส่องาแล่น	ยุทะแหน พระบาทบวง	
ชวต บคคหวง	ม้หฤทท อมิตสัยอง	ฯ
๑ พดน้ำ แดะพดดิน	พดะบิน หดะกองกอง	
ซำรบ แดะซำดอง	ประตุคั่นค มีพรันไ	ฯ
๑ ค่ำรวจ ส่ำรวจเหตุ	นคเรศ บำราปภัย	
พาดพ่าย มีหมายใจ	จะกระหาย ทำดาชวัญ	ฯ

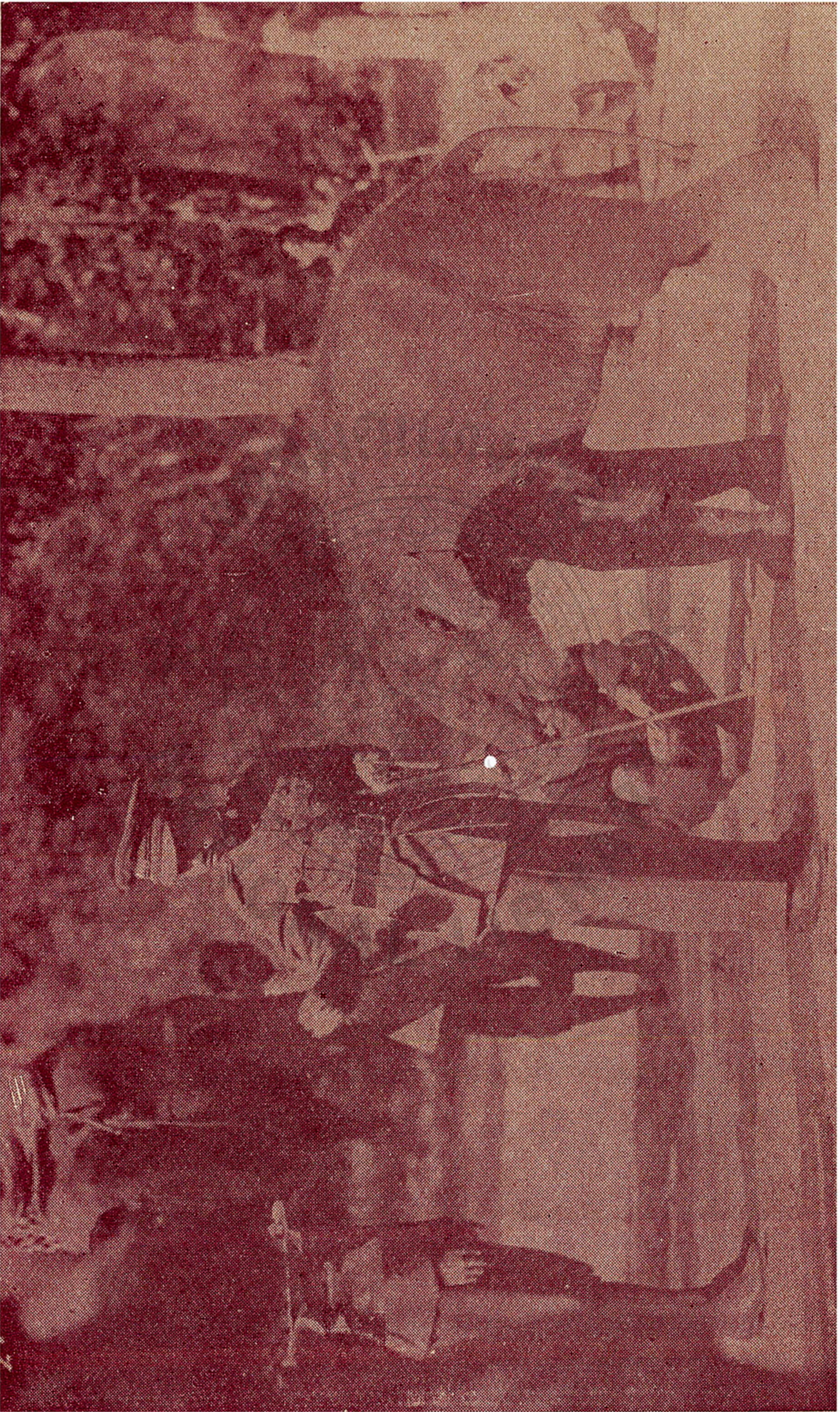
จดหมายเหตุราช

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาดหลวง

พระยศยศยศยศ ๒๒๒ ๑ มหาวชิราวุธ

NATIONAL LIBRARY

คำฉันท์ ถอดม พระเศวต คชเดชนันต์ ๑ ๓๓

๑ อำมาตย์ สยามรอบ	กตะกอบ กิจานันต์	
การเมือง ประเทองคร	มประเสริฐรัฐ ประดาร์นัย	๑
๑ ค่ายก ตัชรรมท่า	ตุตะกรรม พินิจนัย	
ทวยเทศ์ และทวยไท	ชวระดม นิยมเดวี	๑
๑ คึกษา และพาณิษย์	นวะกิจ กิจาเรณ	
รถไฟ ก็ไซ้เดร	ตุจะทว ทิศาคด	๑
๑ ไทรเทศ์ ก็ไทรวิท	ะยุตติ ตลอดหน	
ไปรสนัย กรกต	กะจะนิต เนตมปอง	๑
๑ เกษตรัสยาม อรามฤทธ	ปรमित มิคร้อมครอง	
เดชจัก วิพงค์ผยอง	ยศะปรุง ผดุงถวดย	๑
๑ เสรีสร วิศิษฏ์ไท	ชีวิไศล เนตมธรรม	
เทยมอษ ะณูกชน	ทวชาติ อานาจเด่น	๑
๑ เอกอา ชะญาดีท	บุพะทิศ เถดงเดอ	
เจดคุณ เพราะบุญเจอ	ชระราช ประค่านันต์ยม	๑
๑ ช่าง พระวงศ์จัก	วิพทกษ บรมมย	
จวบปลี คมangkัสม	ดีวิรัต นโกสินทร์	๑

๑ บัญพ้อ ชดอด้ง เถดงคักกิด พระนกริน	ชีวะพั้ง สยามินทร์ ทระพำห์ คชาเนดา ๗
๑ มาดก คิดกทัก จดังแท่น ขเนกเพรา	ณดลิต นิเวสน์เนา พิศะพราย รบายทอง ๗
๑ เพดาต ตระการเกศ ไธยาสัน กิดำครอง	กเควต ะพลัดร์ณยของ สิริรุต วิสุตร์ดงวน ๗
๑ ยงริน บบินถึง แนวนิทร สนิชจวน	หริวะหวิง ทระหิงกวน จะอุษา ปฤดาปรอง ๗
๑ ดงธาร ส่นานชด คริกโครม ประโคมกถอง	กถกถ กระฉงฉดอง ชนะน้ำ หดะน่านวด ๗
๑ น้าหย้า ผดาหาร ไกรเคียว และไกรควร	รศะรำน ฤตยวน บริโภค บพึงวาย ๗
๑ พนังการ และควาญหมอ ส่นานนา กนิากาย	กพนอ ประหนึ่งนาย กตะหัดม พนมส่นาน ๗
๑ ส่วยสง่า คชาภรณ์ ไธรา วตินทรสถาน	มหิศร พระราชทาน ทิพะพ่าง สู่ภางค์ไผท ๗

คำฉันท์ ถอดอม พระเศวต คชเดชน์ ดิดก ฯ

๓๓

๑ พราวพราวเพราะแสงแก้ว และพระแพรวเพราะแสงไร
พราวพราว เพราะแสงไหม หดะพระเพดา เนลาศรัว ฯ

๑ ดักรพัด จะพึงชม ดักรพรรณ จะพึงม
ดักรเพ ประเดด ดักรพา คชาถนอม ฯ

๑ เดชใคร หนะไขว่ขวัญ ดุจะฝัน นรินทร์รอม
ดุชดว้ย อำนวยจอม คชน้อย ประดอยดต ฯ

๑ เดชดิดก พระปกเกล้า พระดีเจ้า คเชนทร์ขันธ์
น่านอม ประนอมสนธิ จิตะมาท พระบาทถนอม ฯ

๑ เจ้าโปรด ก็โปรดชบ ชะอุป ระถมภออม
เกษมส่ม ฤกรมตรอม ดุจะเหล่ง ตเด็จพระ ฯ

๑ บัญดบ ประสพโชค ผิพโยค ประยูรพงศ์
เลื่อมศักดิ์ พานักองค์ อติศร นิกรดยาม ฯ

๑ ด่มเกิด ประเสริฐฐูเทอก บิดุเมือก ผยองนาม
แผกข่าง คณางคส์นาม นิตะพรรณ อนันตชาน ฯ

๑ สัปรบดั่ง ประวิงหวัง เพราะสัปรง คฤงคาร
สัปรกพรรค พยาบาท เพราะสัปรอม ประนอมสนอง ฯ

- ๑ ถวิตบุญ ถิบูนเบียม ประเยม ถยมปอง
ถวิตคุณ ถิกุนนอง อคะนัค นิมิตร์ถวาย ๗
- ๑ ถวิตเกยวต ถักเกยวตกอง เพราะพระบอง กมดกาย
ถวิตถนอม ถักจอมชาย คุณะพนั ประดดา ๗
- ๑ ถวิตศักต ถักศักตสูง ถิตะยง ถะฝุงกา
ถวิตยัค ถักยัคฐา ณะกะตวย กทตเทยม ๗
- ๑ ถวิตนาม ถักนามพ้อ พะห่นอ พญาเดียม
ถวิตไห่ ถักไกรเทียม จะมิเปรบ เณดยพร ๗
- ๑ ขอเท ะอำนาค ทนราช ะกญชร
ถวมนา ถักถาวร ะวะเกยวต ถักแห่งหน ๗
- ๑ ยินยง ะวงควา หนะรา ะจจอมคน
ถัทธเวง ถักเกงพด พุมิพ่าง ะชางค์ถวรวค ๗
- (เอือน)
- ๑ เณดยวคช ะกรรมค้ำศร และณาด ะทชรรม
ถดองบาท ะจจอมถวต ยเณดม ะพระบารม ๗

คำฉันท์ กัดอม พระเศวต คชเตชณ์ ดิดก ฯ

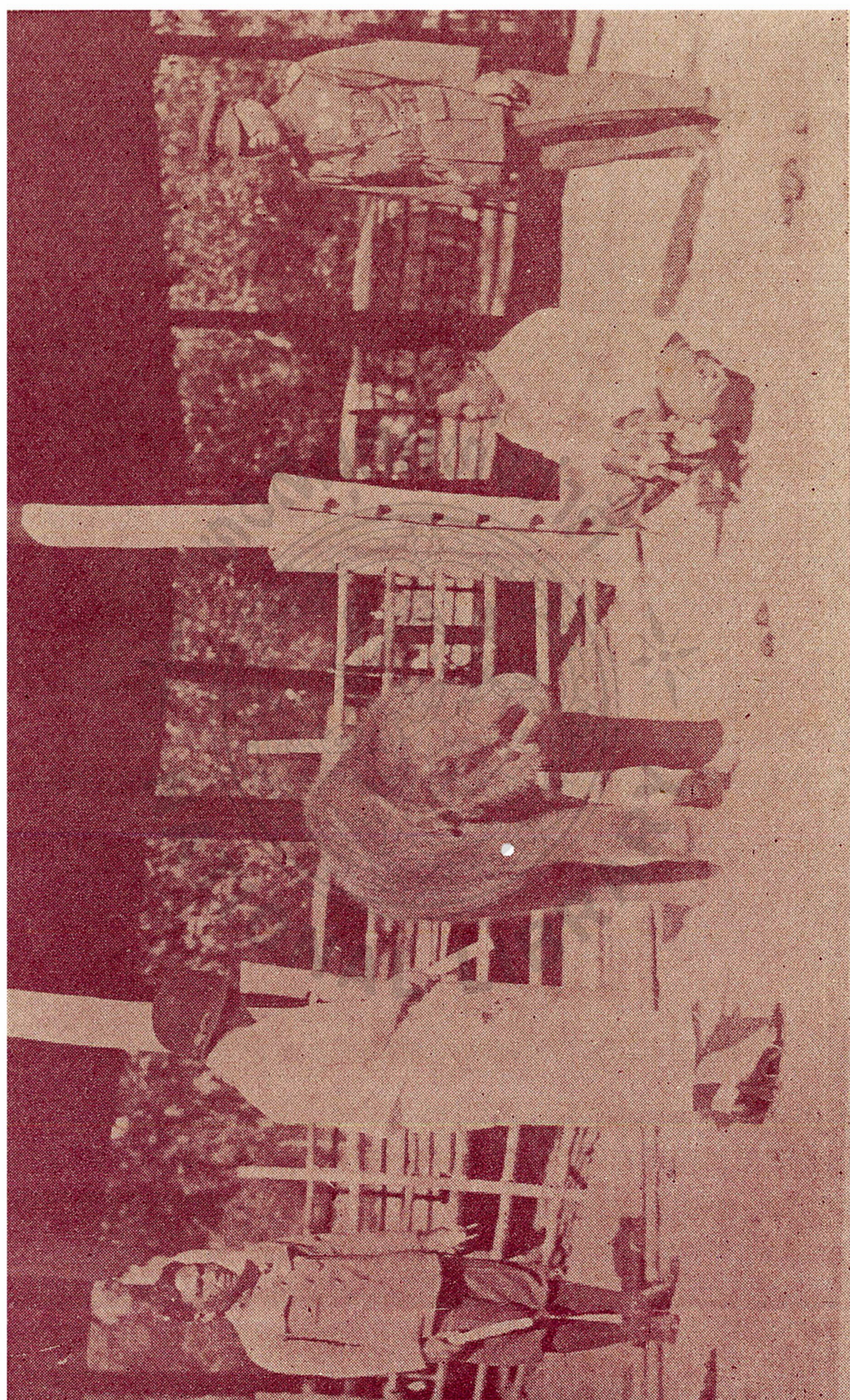
๑๓

- ๑ พราวพราวเพราะแสงแก้ว และพระแพรวเพราะแสงไร
พราวพราว เพราะแสงไหม หดะพระเพลา เณลาศรัว ฯ
- ๑ ดักรพัด จะพึงชม ดัระพรรณ จะพึงมี
ดักรเพ ประเดด ดัระพา คชาถนอม ฯ
- ๑ เดชใคร หนะไขว่ขวัญ ดุจะฝัน นรินทร์รอม
ดัชส่วย อำนวยจอม คชะนอย ประดอยดต ฯ
- ๑ เดชดิดก พระปกเกล้า พระดีเจ้า คเชนทร์ขันธ์
น่านอม ประนอมสนธิ จิตะมาท พระบาทถนอม ฯ
- ๑ เจ้าโปรด ก็โปรดชูป ชีระอุป ระถัมภออม
เกษมส่ม ฤกรมตรอม ดุจะเหตง ดเดงดง ฯ
- ๑ บญดบ ประสพโชค ผิพิโยค ประยูรพงศ์
เลืรมศกต พานักองค อติศร นักรดยาม ฯ
- ๑ ส้มเกิด ประเสรัชฐูเทอก บิดุเผอก ผยองนาม
แมกข้าง คณางคส์นาม นิตะพรรณ อนันต์ชาน ฯ
- ๑ สัปรบดั่ง ประวิงหวง เพราะสัปรัง ศฤงคาร
สัปรกพรรค พยาบาท เพราะสัปร้อม ประนอมสนอง ฯ

- ๑ ถวิดบุญ ถิบุญเบี่ยม ประเยม ถยมปอง
ถวิดคุณ ถิคุณนอง อคะนค์ นิมิตรถวาย ๗
- ๑ ถวิดเกยวต ถิเกยวตกอง เพราะพระบอง กมดกาย
ถวิดถนอม กจอมชาย คุณะพนั ประดดา ๗
- ๑ ถวิดศักถิ ถิศักถิสูง กดยุง กะผุงกา
ถวิดยศ ถิยศฐา นะกะษัตริย กทตเทยม ๗
- ๑ ถวิดนาม กนามพ้อ พยะหน่อ พญาเดี่ยยม
ถวิดไหน กไครเทรียม จะมิเปรย เณดยพร ๗
- ๑ ขอเท วะอ้านาจ ทนราช ะกญชร
วฒนา ถิถาวร ะวะเกยวต ก้าแห่งหน ๗
- ๑ ยินยง ชิงควา หนะรา ชะจอมคน
ถทชเวง ถเกิงพล พุฒิพ้าง คชางค์ถัวรวรค์ ๗
- (เออน)
- ๑ เณดยวคช ะกรรมค้ำศร์ แะณดาต รทชรรม
ถดองบาท พระจอมถวด ยเณดม พระบารม ๗

ลา ๔ สอนข้าง

ภาพย์ นบง

- ๑๖ เจ้าฟ้า เป้ามหา จักร ปางเถลิง ธรณ
ศรกรรณ ผดุงชาติ คำนันต์ยาม ๑
- ๑๗ สืบสัน ตติกษัตริย์ รัชชราชม สัมศักดิ์ สมนาม
นเรศวรวงศ์ มงกุฎ อยุทธยา ๑
- ๑๘ เสด็จนคร อมรเทพ ะมหา รัตนโก สันทรา
ธิปัต ประมุข ทุกองค์ ๑
- ๑๙ ถวายพระ เกียรติคุณ บุญบง พระเดช ติดกทรง
เสาวมวง คฤมะเมือง เปื้องชัย ๑
- ๒๐ พ้างพิช ะเนาวตาร ผ่านไผท สิ้นเสพน เทพะไท
เกรียงไกร กฤตเห็น เค้นพร ๑
- ๒๑ บันดาล สวรรค์ กุญชร ราชปะพา หนิศร
มาตุ ชุมหา บารมี ๑
- ๒๒ ประโม ราชปฐม ะจักร ได้สอง กริน
เปนศรี นคระเขต เตชา ๑

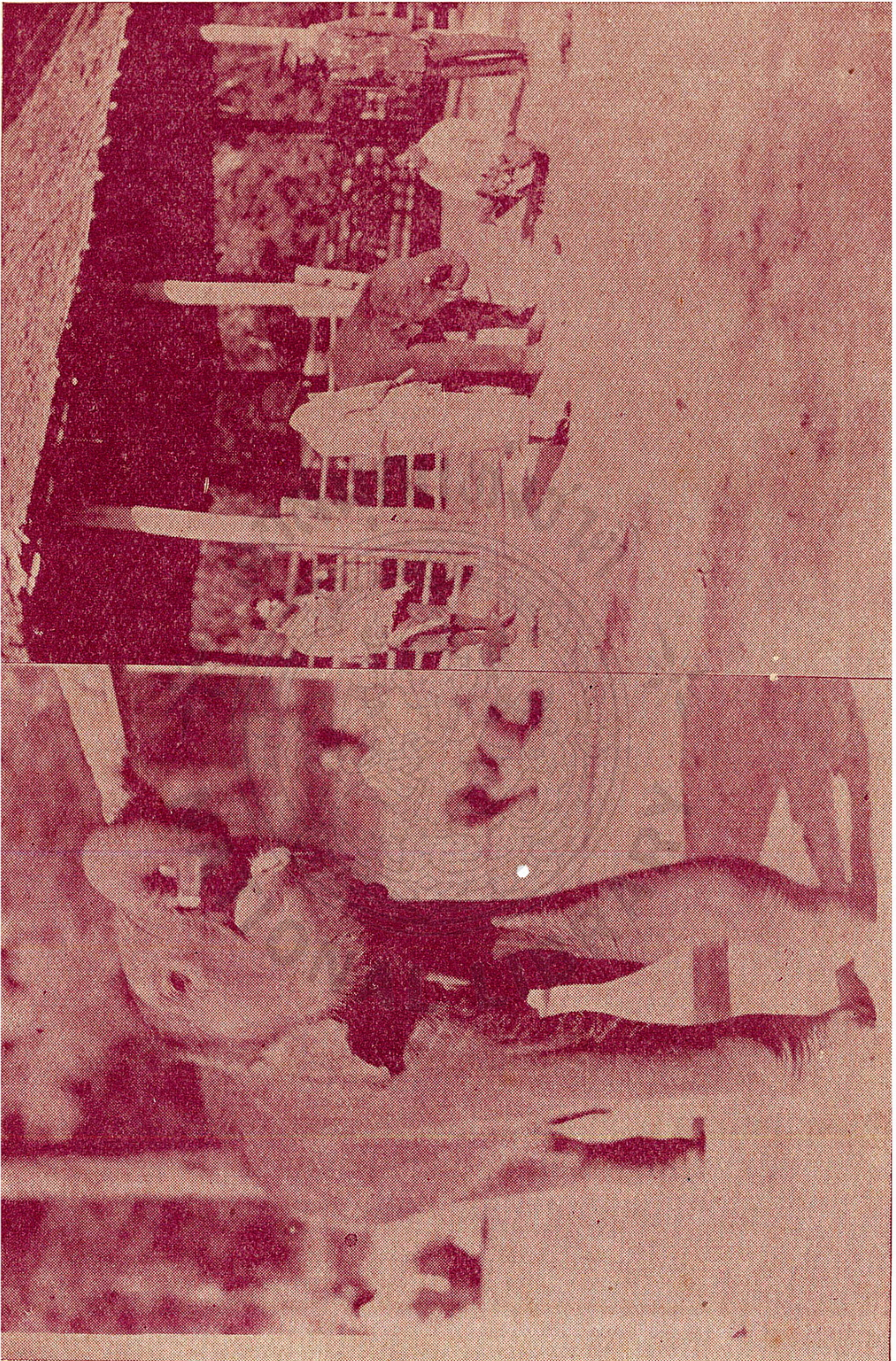
- ๑ บัณฑิตินทร์ พระอินทร์ ไอยรา เฝือกโท ไศภา
 พังพคำ พระเทพ ะกฤษร ๑
- ๑ เฝือกเอก เณรหิรัศ ะสังหรณ์ ไพรฟ้า ตำชกร
 ปราโมทย์ บรมะโพท ชิดมภาร ๑
- ๑ พระพุท ชเดศห์ดำ ฉะมาบาด ไต้ด้าม คชะดาร์
 ถดวนพลาย เฝือกเอก ตัมภกรณ ๑
- ๑ ส้มเบือศ พญาเควต กฤษร ผิดมุด บุษปชร
 ทังพญา เควต ไอยรา ๑
- ๑ พญาเควต คชดักษณ ดือชา บรมะกฤษ ะตามหา
 กษัตร์ ส้มเนดิม อภิไชย ๑
- ๑ พระเจ้า ช้างเฝือก จอมไผท ผวนมะจง ชงไท
 ไซช้าง กตางจกร พนแดง ๑
- ๑ ปรางภู ยศุระราช ผาดแผดง เดชอดุด ยบุญแรง
 ดำแดง ชตตยศกิด จกรินทร์ ๑
- ๑ พระจอม เกด้าจอม เมชินทร์ ไต้เควต วิศาณินทร์
 หักเชือก เนดิมพระ บารม ๑

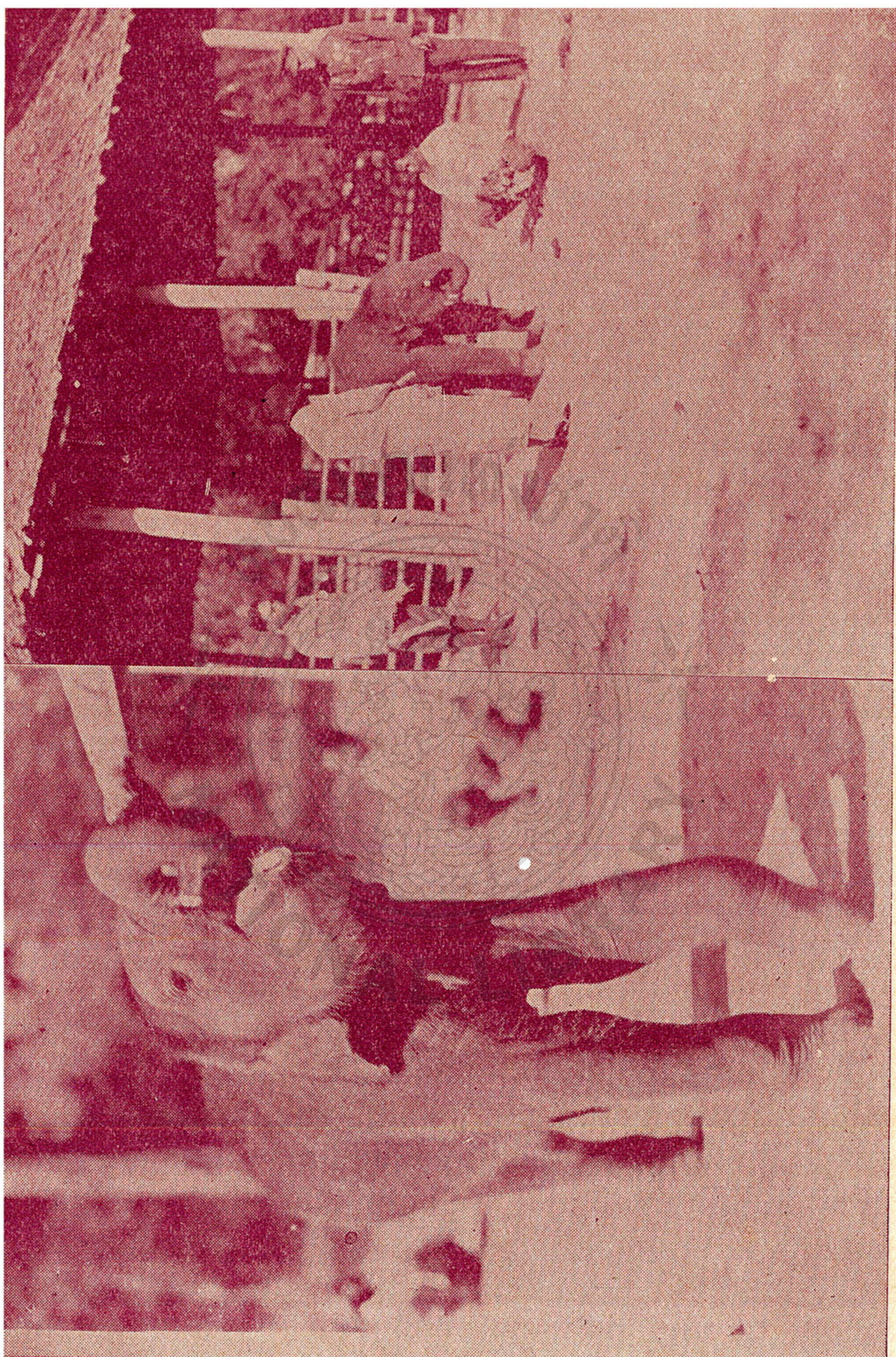
สมเด็จพระบรมราชินีทอดพระเนต

พระเสวตคชเดชน ดิลก ๙ นเดอยสุเทพ

คำฉันท์ ถอดอม พระเศวตคชเดชนันต์ ๑ ๑๗

๑ หนึ่งคางคก ห่านาง กรณ ฝอยผอง นองฉว
เอกฉี สองโท ไศภา ๑

๑ พงฝอยก โทโท วศา พงปฐม สมนยา
พระพมด รัตนก รัตนศรี ๑

๑ กับพระ วิสูตรรัตน กรณ พดายฝอยก เอกฉว
ผดผอง ทองเทพ รัตนศรี ๑

๑ พระมหา ศรเศวต วัฒนสุวรรณ สำนพง เนตฉน
ฝอยกเอก เนกนิมาน สำนพาง ๑

๑ หนึ่งถม กอนฉม โภชระวาง หนึ่งประเสริฐวิสูตรพางค์
พระเศวต สุวรรณา ภาพรรณ ๑

๑ หนึ่งนาง พญาช้าง ลำคณ สุโรฐ เรืองถวดย
ชวณุมหุศ จุตรฐ หักดิน ๑

๑ พระบาท ปิยะมหา สยามินทร ได้เศวต ศักะฉนทร
ฉองเท่า พระเจ้า อยุทธยา ๑

๑ บรมกษัตริ จักรพรรดิ ดิราชา ธิราชวิเศษ ภาณุดา

พงศ์ อดาร พินารแดง

๗

๑ สืบดี หักดี ลำแดง

พระเกียรติ ฤทธิณรงค์

ราวแดง สร้อยเรือง เบื้องอุทัย

๗

๑ พลายเผือก ต่างดำ อำไพ

ถนิมพงศ์ อัครนัย

พระเควต วรรณ ษัตริ

๗

๑ เผือกโท เจ็ดถด หักถ

เนตรมพระ บารมี

พระเควต สุธา วรรณพลา

๗

๑ ส่องพง เนตรดัง เพชร พราย ครงหม่น สกดยะกาย

พระเทพ ษัตริ ษัตริ

๗

๑ ส้มโงษ พรอมกับ พระศรี สวดสเควต วรรณ

อภักดิ์ เควตพลา ราชนาม

๗

๑ พระเควต ษัตริ ษัตริ ศักดิ์สยาม พระเควต ไฉนงาม

วรสร พางค์พมด มิ่งคชา

๗

๑ พระเควต วิสุทธิ เทพา

มหาพิช ะเนคัง

เดยวเดช อัครเนค รังสร

๗

คำฉันท์ ถิ่นมณเฑียร พระเศวตเศวตเชน ดิลก ฯ ๓๒

๑ พระเศวต สุนทร สวรรค์ดิวรรณ บรมะหิศา ะติพรพร
ถนนวน เณอกเอก ล่องพลาบ ฯ

๑ พระเศวต สกนชัยโร ภาสณาย สักอง กองกษ

พระเศวต ฐจิรา ภาพรพน ฯ

๑ พลาบเณอก โทโก มุทะวรณ อัคราณัน ทรงชรณ
สัณเณศ เควตว ระนาเคนทร ฯ

๑ พลาบเณอก เอกเอก ฐะเยนทร สัณญ ฐเบนทร
แต่นม กอนนัม โภชะวาง ฯ

๑ พงเณอกเอกประเสร์ฐ สรพวงค์ บัณทรณณ์ โดมางค์
นาเมศ พระเศวต วรรณภา ฯ

๑ พลาบเณอก ตรพวงค์ พรหมมา ฐระตาม พะศักะวา
สัณญา พระเศวต อุดมะวาร ฯ

๑ พระมง ภูเกธำ เจ้าทหาร ฐฐฐฐ ฐฐฐฐ
กัได พลาบเณอก โทมา ฯ

๑ เบ็นศรี สัณญเนณัน ฐญญา พระเศวต ฐฐฐฐ
อภิชัย สัณญ ฐฐฐฐ

๑ จอมพคก ปกเกล้า เผ่าสุวรรณ วิเศษคุณ บุญอนันต์
ดัดปดมา ชีราช เถลิงสถาน ๗

๑ มิ่ง กิ่งป มพญาณ เทวัญ บันดาล
นิมิตรพอ มาอุปต บัตถพ ๗

๑ แถดงโดก โดดกเจดม บารมี ดัดพิสมัย พิศาน
ศวรรต ะนโก ดินทร ดยาม ๗

๑ พระเควค กษะเดชน์ ดิดกนาม ปฐมุดปี รัชชคาม
พห้คะดิน ถนอตุร ๗

๑ รวมฤกษ์ เสด็จเดยบ เหยยบนคร เชียงใหม่ ดมดมร
ราชวร เชียงใหม่ ไม้ประดงค์ ๗

๑ เจ้าเชียง ใหม่ภิวาท มาทะบงด์ ถวายพ่อ ค่องค์
อกระรา ชาธิราช ชาคไท ๗

๑ โปรดพา มาทาง รถไฟ ดมโกช โรงใน
ราชะเวดม์ ด่วนดุสิต ดกิตยสถาน ๗

๑ เชิญพ่อ พนอชวญ ดันดาน ยากดง อหังการ
หมอกควาญ เอยเอย เชอค่า ๗

ขบวนแห่พระเศวตคชเคศม คิลก ๗
เจ้าโสมโกชนนครเชียงใหม่

100

9

ภาพ ขบไม

แผน ๑ 100%

โครง ถั่วขาว

จุฬาลงกรณ์

ค.ก.ค.ค.

ព្រះបាទសីហនុ ព្រះមហាក្សត្រ

พ่าห ไทเถตงต๋ยาม ไชย โย ฯ

กาพย์

๓๖
 ๑ น้อมประณม พรหมเมศ วิษณุร ษ โดเกศ
 คีวระกษ อคะนินทร เทวกรรม ถกเงงไธย เดวษฐิตวรวรค
 กรรดิโกย พิฆเน ศักรินทร โปรตคัม นาคินทร
 ราชพาท ดยามินทร มหิทชิต ไชยชัย ฯ

๑ บวรกษ จกรศ เกรกกณ บุญญฤทธ
 ปรามิต ประดัยกษย เดวษรมย สยมุระฐ มโหศม์เหม
 เกษมดัดดี แฉวพบต ภาษามย ปกเกด้า เฉวไท
 ชิตรา ชปไตย ไลศตถคณต นรนทร ฯ

แผ่น ๒ กาพย์

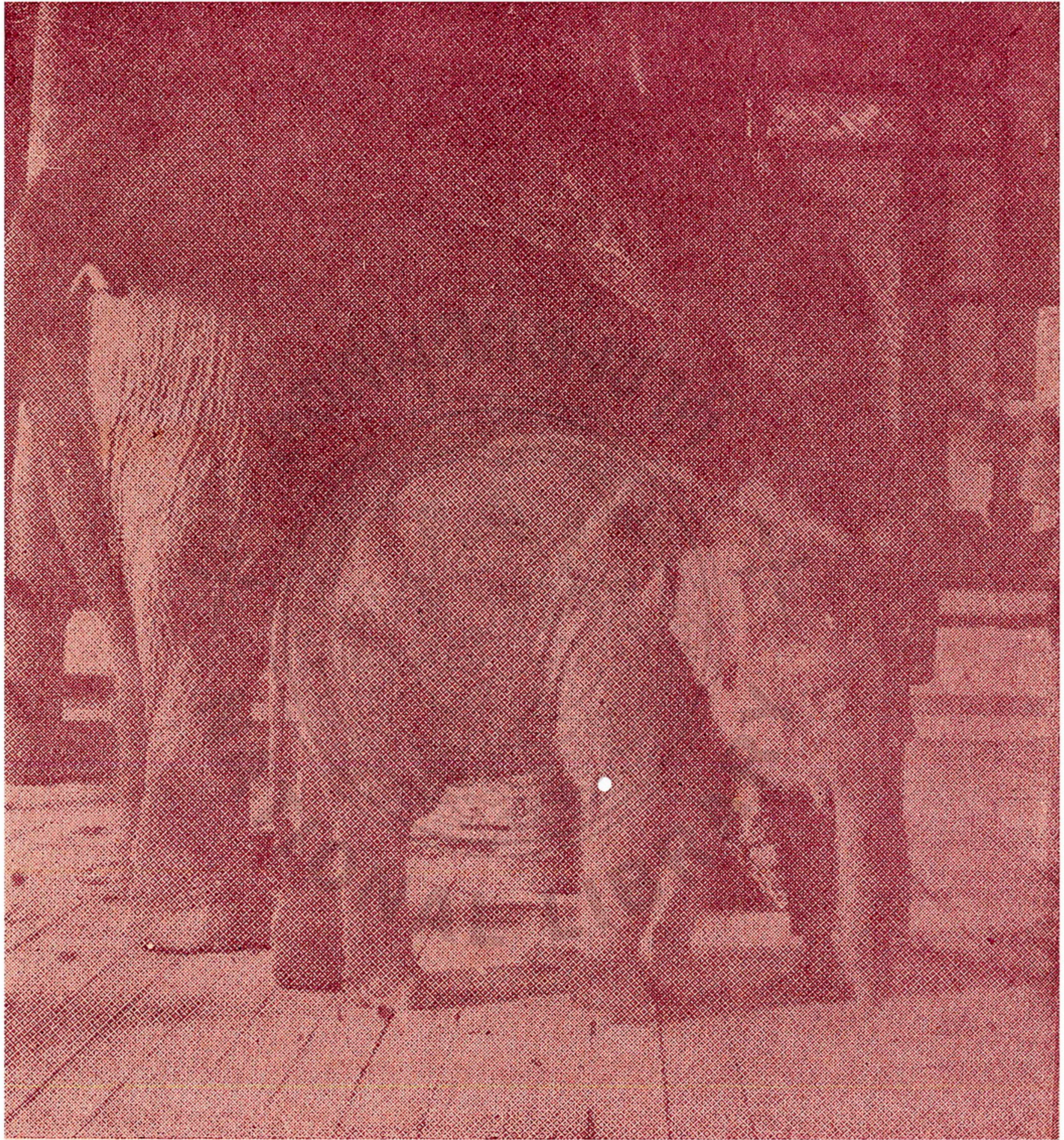
โคลง สู่ภาพ

๑
 ๑ ข้าพอกชะเผือกผู้ ผยองบุญ
 ขรมุระอาณัน ดยามะราชอดุล ยเดชน์ แกดว
 ขย้าห้วงเทือกห้วงสฤต รัตนถิ่น ทุมางค์เดย
 ดาพระไพโรหทยแผ้ว พโยคยงวงสวน ดุสิตเทญ ฯ

พระเศวตกชเทศน์ดลก ๆ ในโรง
กับฟังตามคณนกรเชียงใหม่

กาพย์

๑๖ พ่อพงศ์ อักกะเน็ค โยห้วง วนาเวศ บิดุเรศ ชเนศรัย
 เพื่อนเดิน เพื่อนงาร ประยุรพรวก บริพาร ภรดา ภคิน
 พ่อคู้ บารม พระจอม จักร ไซ้คชา ดำมาน ฯ

๑ พนาถนต์ หนอคร ค้าวเนา วรฐินคร ดำบาก
 หลากถหาด เขาเขน เก่นกา ดุยหนาม ดุยน้ำ ชอกชา
 รำกาย เนานิวาลัน ราชะฐาน แด้นด้นก ปดุกส์ราย
 มึงขวัญ ขรรยง ฯ

๑ ป้าเหนือ เดือด แวดกระทิง มหิงส์ม แด้นเถดง เจงตง
 อัสรพิษม์ พนพิษม์ น้ำแดียง แวงฤทธ ชวต ผุยผง
 คชะดุทธก ดุคทง ดอบยง ชิงประสังค์ งาหมาย ขายกรุง

๑ เนาแคว้น แด้นด้อย ไหนบวร ทุกของ ไหนงัด
 ตากซุง เนาไฟไร ไรรอด โพนคตอง ผยองคอด ตักบาส
 อนาถผดุง ยากไร ไครผดุง ตรึงกราด อาศน์ พยง
 ทรมาน อานชนม์ ฯ

๑ ยามกิน ยามนอน โป่งน้ำ อนาคต อัครคัต ชัดถัน
 เหนือบยุ บุงรณ เมตงว จบน เหนือบเนอ เหนือทณ
 คร้าแดด คร้าฝน หย้าฟ้า ยามจน ยาได้ ไปพดาง ฯ

๑ บุญแก้ว แก้วภัย ล้มเคจ จอมไมท ชุบเตียง
 ขนระวาง มาดก คัดกหัด้า เนาพนอ ช่อฟ้า เกตุระดา
 ล้าอาว ล้มบุญ กุญชราก บรมุราช ระอาตุระนางก
 นามกระเคื่อง เป็รื่องเวียง ฯ

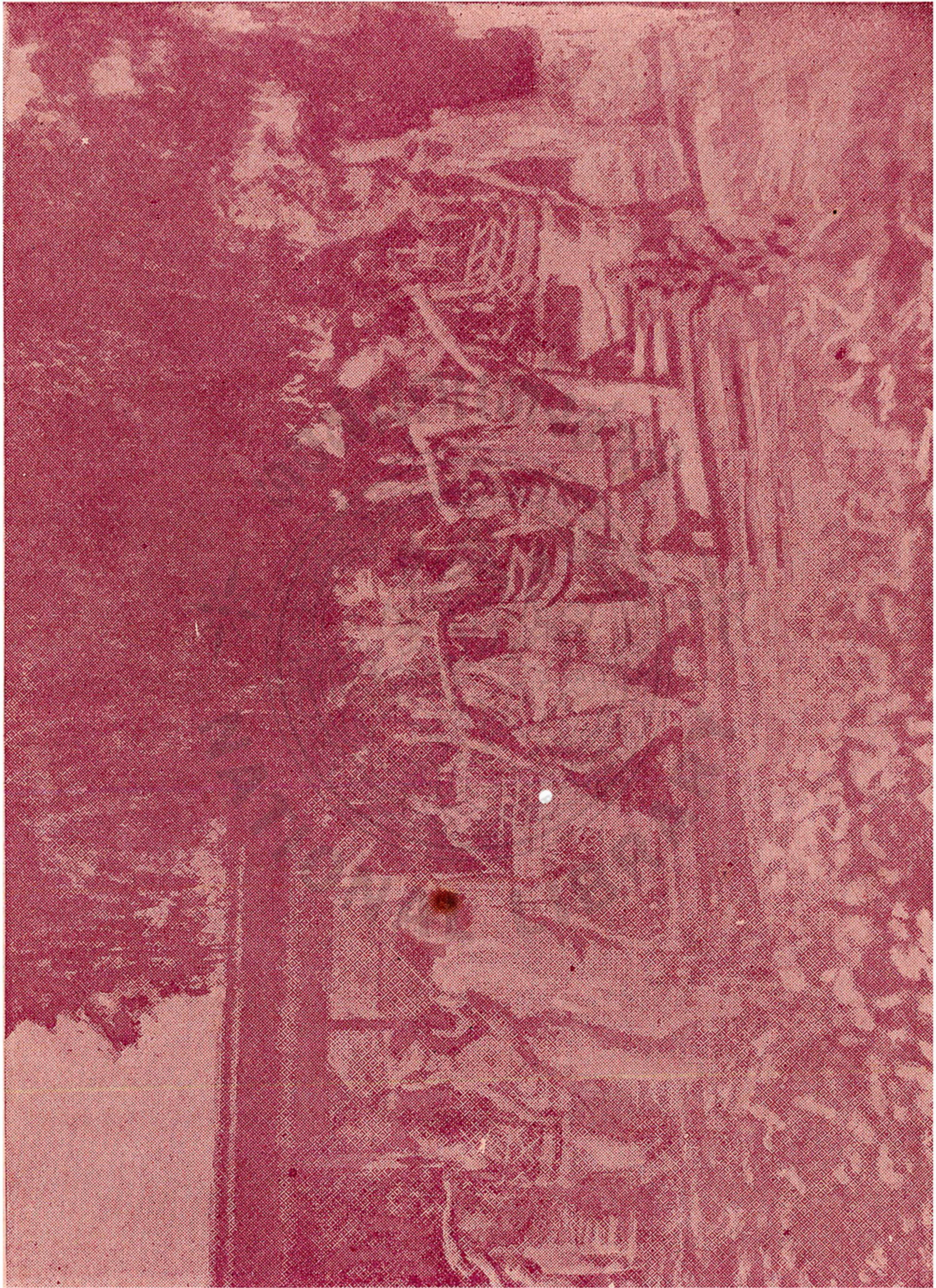
แผ่น ๓ ชมเมือง

โคลงสุภาพ

๑ โกลินทร์ปั่นฟ้าอาสน์ ไอร่า พดญา
 จอมรัตนโกลินทร์ ล้ายา เมศเจ้า
 พระเควตคชุเตชนัน ฯ พา หนระคดก เกตงเฮย
 ผองพศกพึงปกเกล้า เกรกแคว้นแมนเต็มอน บารนี้ ฯ

นางบำไทพ่ายพื่อนถวาทังการสมโภช
พระเศวตศุขเดชน ดิลก ๆ ถนนนครเชียงใหม่

ภาพย์

๓๖
๑ ศรัทธา ขยาตมร รัตนโกสินทร์นคร จักร รั้งธรรม
นิเวศน์เวียง เพียงนิมิตร มิ่งไมท อภัยะทิศ ขงดิศ
เฉลิมธรรม บุญพ่อ พนอชวัญ มาตถิยัคย์ ดุติศะวัน
จุฬารมย์ สัมพร

๑ คักโคต มโหฬาร เถาวภางค พางพิมาน แทนกาญจน์
อถกกรณ จตุเบญ ะพาค์พนิง พิดาตเควต รบายนีหิงค
หอยกุดม ะเวศร์ ขเนกตาด ลำดบวร น้ำเนา น้ำนอน
น้ำปดิม สัมไพร

๑ พนังกร ความุหมอ มาตช์ม้อย คอยพนอ ปานชัต
ติยคณย์ สอนบท กษะศาตศร์ สัมดง่า มารยาท สุรอาตน์
จอมดมัย สาระพรณ ขวัญใจ สาระพัต รวงกรไว
สาระดั่ง ประดิงดงอน

๑ กตองชนะ กัประโคม คราตนาน สคราญโนม เชิดกระนิง
เชงกระบวร เพต็นตคบ ขบไม้ เพต็นกตอม กนอมให้

ขึ้นน้ำ ดำรวด ไ้พัก จักหวด กวดหา วนาฉนวน
 นฤกกษ์ ดุชต์มาน ๗

๑ ไคทหิรัญ ร่องหย้า น้าหม่อ รัชญา กอวยออย
 พราวคาด บริบูรณ์ พูนพลทร มอ่งพ คัรต์วัดค
 อมหน้า ดำราญ ดมยศ คชะดาร์ จอมศรีโรคม
 ไปรคปราณ เปรมปรุง ผดุงถนอม ๗

๑ กถางวัน บรรเทง กถางคน รนเรง ดาเถอน
 เผอนพนอม ยามเคร เพदनเตน ยามกิน เพदनเพน
 ยามด้นาน เพदनชมอม ยามนอน เพदनหอม มะดรวง
 พวงพยอม อิบะบหงา ประดาแขวน ๗

แผ่น ๔ ตอนข้าง

โคตง สุภาพ

๑ ยามอยู่พายพแลร์ ลัดค พ้อฮา
 มาอยู่คู่บารม มั่งคาว
 เคยตยงคค์ร คักคคค์ก ะวานเทญ
 ย่ำคดย่ำกาวราว รมัดโน้มนุโตมด่อน เถศรา ๗

พระเศวตคชาเคน จิตต ๗

กลับไปมาตลอดทุก

ภาพย

๑๖ ย่าม เมามัน อาตวาท หุ่นหิน แก่ถกถน กัดอมแด
 ย่าถบ ย่าถค ย่าหัดอ ย่าถดถ ย่าหัด รังแก
 ย่าถน เป้นเป้น ย่าทง ย่าทง ถอนชนก
 ชกชงม ฯ

๑ ย่าถกถบ หมอกถว นาทถา ผดถาร ย่าทง
 หยงทง ถนถถ เป้นเป้น หดทท รังทท
 ย่าเบอ เรอถง ย่าถก ถกถท ถมถง มาถก
 พกถ เรอถ ฯ

๑ ย่าถบ ถบถถ มาถท ถดถถ ยงถถ
 ยถถ ถถถถ ถถถ ยถถ ถถถ
 ถถถ ถถ ถถถ ถถถ ถถ ถถ
 ถถถ ถถ ฯ

๑ ปาทถ ถถ ปาท ปาท ยถถ
 ถถ ถถ ถถ ถถ ถถ ถถ
 ถถ ถถ ถถ ถถ ถถ ถถ

แผ่น ๕ คชาภรณ์

โคลง สุกภาพ

๑ คชาภรณ์พิสดารแม่น อมรนิมิตร มาฉา
 เพชร สรงดงยาวิจิตร ะมาศแพรว
 เกาไธย สอดดัดศิษฏ ส้มเกียรติก์ กเรนทร์เอย
 ภูพรางเยยงข้างแกว กษัตริ์เจ้าจกรพรรดิ ฝยองรา ๗

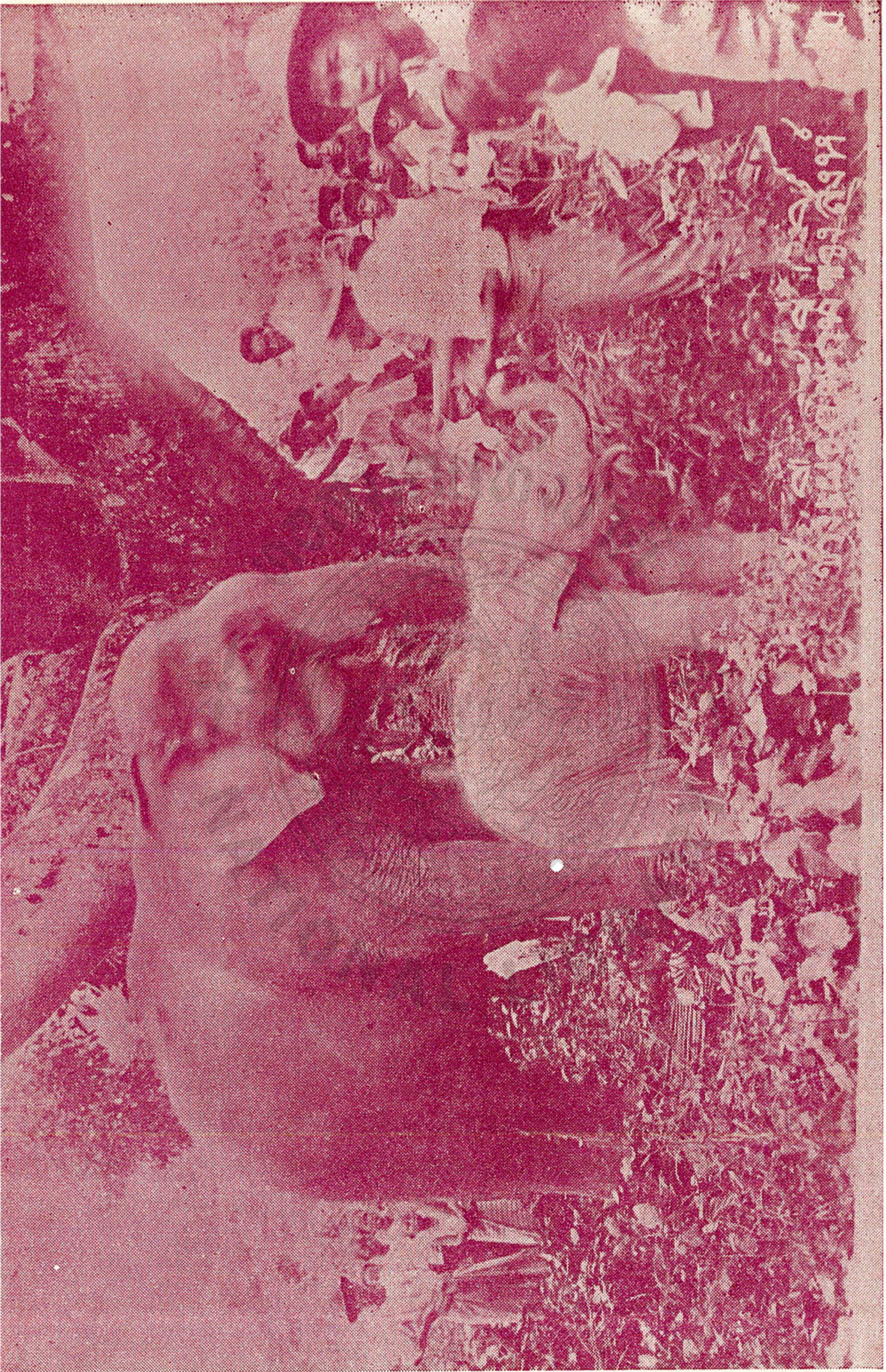
กาพย์

๑ บิดนชนา คชาภรณ์ ส้มเกียรติก้าทร กุญชรเรศ
 เณรมชวณ กระจพองไฟก เลยระบบัน คาคกระบั้ง
 กระจังประดับ พรรณราย ชายสุวรรณ โพธิ์ใบ ไกรกระเด็น
 จงกต ทดกรรณ ภูจา มรวไธย ๗

๑ สร้อยทอง คดองคอ ดีหิงค์หอย ย้อยค่อ คักคึดคอก
 เกรียงไกร รัตตะคณห์ ชนิกแรง พานหน้า หดงแย่ง
 ดาวคำ อำไพ กองเซ้ง มาศมัย ซองนัง คุคถ์อุไร
 สร้อยสุวรรณ พันหาง ๗

หอสมุดแห่งชาติ

ภาพเขียนไม้ แผ่น ๕ รัชกาลที่ ๖

๒๔

๑ ความเพกัม พดติถก ประแอกกระวิต ขอพก ส้มสง่า
คชาระวาง มังงา ปตอกงา ก่องแก้ว กาญจนนา ผ้าปรก
ปฤษฏางค์ ย้งเยาว์ เสงวภางค์ กระยาภรณ์ ผ่อนดออง
อ่ำประดับ ประคัมประคอง ฯ

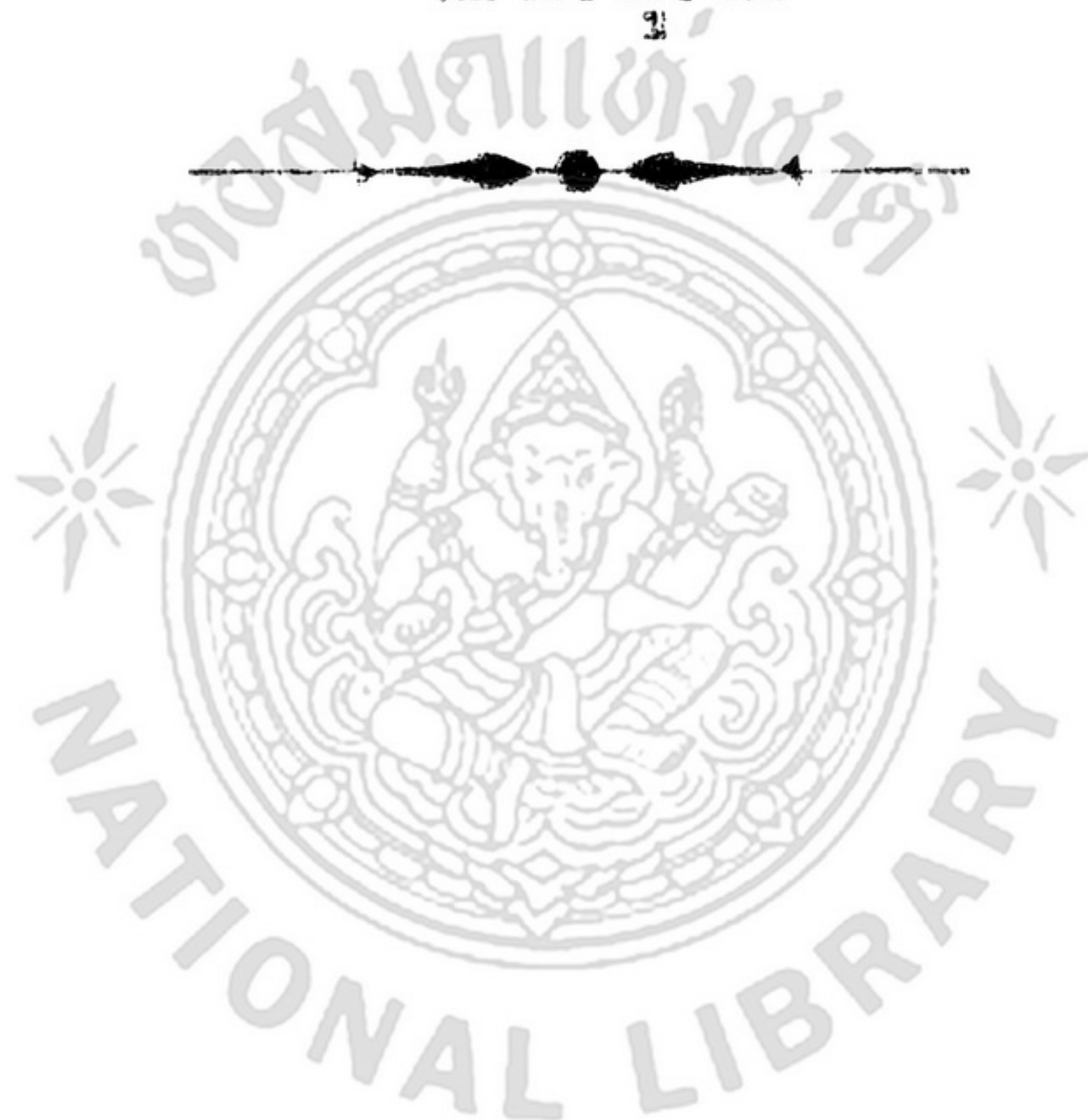
๒ พรางพราง แสงแก้ว แสงกล้วย แพร้วแพร้ว พรายพราย
แสงทอง นองนวล สดุด
พิลาศดำ ด้ายอง มดงมเดื่อง เรืองรอง มโหฬาร
งารนดอง สักการะ ตรีศถาน ฯ

๓ พันใจ ไพรีฟ้า ชมบุญ เจ้าห้า ปรีดา ภิณหาร
ใต้เศวต วิศาณิน ศักรัต นโกดิษฐ์ บารมีนทร์
บันดาด เศษบรม ธรรมการ เห็นกฤษ ะดาธิการ
เกริกประจักษ์ โดกา ฯ

๔ ปราบประดัย ไพรี เปื้องราช ะไมตรี ท่วมวิเทศ
เทศา ฝนงาม ตามฤดู สนวนนา ฉ่ำชู ความใช้ กษัยชา
สยามรัฐ วัฒนะนา ภิโย โภคา ศักษา สวรรเมือง ฯ

๑ เดชะ , พระเดช จอมพลก ปกเกศ ประเทศ ประเทอง
 ทพง ดยามะเฒ่า ดมเดจ ปกเกด้า กด้อมกรง รุ่งเรือง
 ไร เชน เวนเคอง ได้ตถกัณต นนทเนอง . ชาตไท ไชย โย ฯ

จบ บรรณ

อรธานพจนาท

โคลง สุ่มภาพ

๑ ใช้เผยแผ่เบบาทเบอง บรมครู ภาษกรัยเจ้า
เพยงเจรวรอยชู้ เกยรตไท

ปราชญ์เห็นโปรดเอ็นดู ไตเด้อม เสร้มเทญ
ศรัทธายามาไร กวิชฌนชวญหาย ๑

๑ แดงถวาทหมายเจตน เกอ กวถกถ เกยรตทาน
กอกษตรัย ยงถมรรณพนธ กายพย พน
ถ่มเผ่า รกเจ้าถนธ ใจจรจิตร ถนองนา
ไซกระเดือกเดือกถอน โอให้ ไกรชวย ๑

๑ ศรัทธาด้วยไชชา ชราผดาม โฉมเพือน
พากย เพราชนนถ่นารนาน หน่ายนอย

เชญชุตบุดหาดานถ่มา นมาโนช นิตศนพิ

ยวกระมดประพนธถอย เทดเชอเนถมกวินทร ถยามเทญ ๑

ศุภมถตุ

